

Гич Галина Миколаївна,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії й методики мовно-літературної
та художньо-естетичної освіти,
Миколаївський обласний інституту
післядипломної педагогічної освіти, Миколаїв*

КЛАПТЯРКА (ПЕЧВОРК) ЯК ЕЛЕМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УРОКУ

Першим наскрізним умінням здобувачів освіти Нової української школи є вміння «читати з розумінням». Це окреслює чітке завдання перед учителями-філологами: навчити учнів смислового читання, що в широкому розумінні передбачає формування і розвиток читацької компетентності школярів. Обґрунтовуючи ціннісно-етичну мету заняття, Василь Шуляр зазначає: «На такому занятті школярі оволодівають прийомами роботи з художнім твором, видами читання та переказування, здатністю аналізувати, інтерпретувати, за потреби реінтерпретувати прочитане в зіставленні під час компаративного або порівняльного аналізу з іншими літературними та/або мистецькими текстами» [4, с. 123].

На уроці літератури і на будь-якому іншому уроці учитель має залучати учнів до опрацювання не тільки безпосередньо тексту художнього твору або підручника, але і намагатися привернути увагу учнів до додаткових медіатекстів, що дозволять здобувачам освіти «зайти» в тему уроку, обрати серед різноманіття запропонованих відібраних матеріалів учителя саме той текст, який учень прочитає або прослухає із задоволенням і розумінням.

Останніми роками вчителі України починають створювати такий вид графічного органайзера, як печворк [3]. Традиційно так називають клаптеве шиття як вид декоративно-ужиткового мистецтва (від англ. patchwork – ковдра, покривало, виріб із різнокольорових клаптів). Вироби створюють за принципом мозаїки, коли під час зшивання різнокольорових клаптиків тканини утворюється єдине полотно з різноманітними візерунками, картинами і навіть фактурою.

Пропонуємо замінити англізм «печворк» українським відповідником «клаптярка» (сайт Словотвір // Режим доступу: <https://slovotvir.org.ua/>) і

розглядати його не як особливий формат подання унаочненої інформації, а як прийом поєднання інформаційних блоків (мікротема + ілюстрація) у цілісну тематичну «картину» за темою уроку. Таке використання прийому «клаптярка» як способу інформаційно-методичного забезпечення уроку / заняття можемо розглядати як технологію «одна тема – одна розгортка», коли необхідні матеріали подаємо здобувачам освіти на одному аркуші.

Завдання вчителя-викладача полягає в добиранні якісних інформаційних ресурсів до теми заняття, коли є один базовий текст (підручник або текст художнього твору), а інші тексти є додатковими елементами заняття. Таким, по суті справи, має бути ще один популярний прийом – стратегія роботи з текстом «мультитекст уроку». Така стратегія спирається на один текст, що виконує основну функцію на уроці / занятті, а інші – допоміжні. Допоміжні ресурси мають на меті «вивести» здобувача освіти за рамки теми заняття, переконати його в багатстві додаткових ресурсів за темою заняття. Учитель / викладач подає стартовий текст уроку в ролі відповідного мотиватора, організатора, інформаційного джерела.

Стратегія «мультитекст уроку» може бути реалізована у двох напрямках:

- запропонувати учням низку завдань, що будуть стимулювати їх самостійні роздуми та пошук власних інформаційних джерел за темою уроку. На першопочатках використання такого підходу ресурси має відібрати вчитель;
- порекомендувати учням / студентам виконати конкретні завдання для безпосередньої роботи з текстом.

Саме так створено авторські клаптярки, що можна використовувати на уроках / заняттях із відповідних тем.

Клаптярка «Фемінитиви в українській мові» [1] досить широко розкриє здобувачеві освіти цю тему, оскільки через створені швидкокоди він ознайомиться зі словниковими матеріалами щодо фемінитивів, послухає і подивиться цікаві медіатексти.

Клаптярка «Постать Дмитра Кременя та робота з текстом його поезії» [2] містить поклики у вигляді швидшників на різнопланові матеріали про постать

великого українського поета, ювілей якого країна відзначала у поточному році. На зворотній стороні клаптярки представлено авторське бачення можливих видів діяльності учнів на уроці української літератури на прикладі вірша «Шукаю історичну батьківщину». Ця поезія поки не представлена у шкільному курсі української літератури, але робота з текстом, що пропонуємо на прикладі цього твору, може мати місце щодо будь-якого поетичного або прозового твору.

Отже, сучасний учитель / викладач має нині широкий методичний інструментарій для забезпечення якісного контенту уроку / заняття (з) літератури. Під час створення таких матеріалів учитель підвищуватиме рівень власної фахової та цифрової компетентності, а здобувачі освіти матимуть цікаві різнопланові ресурси для глибокого занурення в тему уроку / заняття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гич Г. М. Дмитро Кремінь. Завжди з нами...: Візуалізовані матеріали. Миколаїв: МОІШПО. 2023. 2 с. URL: <https://goo.su/Pvy0C1> (Дата звернення: 14.11.2023 р.).

2. Гич Г. М. Фемінітиви в українській мові: Візуалізовані матеріали. Миколаїв: МОІШПО. 2023. 2 с. URL: <http://surl.li/ndmbg> (Дата звернення: 14.11.2023 р.).

3. Літературний печворк: Матеріал до уроків. URL: <https://vseosvita.ua/library/literaturnij-pecvork-material-do-urokiv-495439.html>; Печворк для підсумкових уроків у 5 класі. URL: <https://naurok.com.ua/pechvork-dlya-pidsumkovih-urokiv-u-5-mu-klasi-202037.html>; Печворк як методичний прийом на уроках зарубіжної літератури. URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-pecvork-yak-metodichnij-priyom-na-urokah-zarubizhno-literaturi-246190.html>; Приклади печворку в українській літературі. URL: <https://urok.osvita.ua/materials/literature/prezentacia-priklad-pecvorku-v-ukrainskij-literaturi/>; Матеріали до уроку. Печворк «Панас Мирний». URL: <https://vsimosvita.com/materiali-do-uroku-pecvork-quot-panas-mirniy-quot-hiba-revut-voli-yak-yasla-povni-quot/>

4. Шуляр Василь. Модель літературної компетентності учнів-читачів Нової української школи: навчально-методичний посібник. Миколаїв: МОІШПО, 2022. С. 123.